

VAN GOGH

TRAGOVI PROŠLOSTI

Stereografija

Copyright © 2014, Zvonimir Đukić
Copyright © 2014 ovog izdanja, LAGUNA

Fotografije čiji izvori nisu navedeni preuzete su iz foto-arhive Van Gogha.

VAN GOGH

TRAGOVI
PROŠLOSTI

STEREOGRAFIJA

■ Laguna ■

SADRŽAJ

GLAVA PRVA

U kojoj Đule dobija violinsko gudalo po temenu i prvu električnu gitaru u ruke, u kojoj Srba ostavlja harmoniku i posvećuje se bubnjevima, u kojoj se njih dvojica sreću i u kojoj nastaje Van Gogh

9

GLAVA DRUGA

U kojoj Van Gogh snima debi album za samo 60 sati, svira četrdesetak koncerata i postaje zanimljiv, i u kojoj na kraju Đule i Srba, prvi ali ne i poslednji put, ostaju sami

37

GLAVA TREĆA

U kojoj Milan Mladenović podržava Đuleta u nameri da peva i u kojoj izlazi album *Svet je moj* sa pesmom „Neko te ima“ koja će postati veliki hit – sedam godina kasnije!

57

GLAVA ČETVRTA

U kojoj Van Gogh postaje trio i objavljuje albume *Strast* i *Hodi*, u kojoj grupa doživljava nezaboravne trenutke na prvom velikom beogradskom koncertu i snimanju pesme „Zemlja čuda“ i u kojoj Đule uspeva da zakasni na sopstvenom venčanju, ali i da na poklon dobije najlepšu životnu ulogu – ulogu oca

75

SADRŽAJ

GLAVA PETA

U kojoj izlaze albumi *Opasan ples* i *DrUnder*, u kojoj Van Gogh svira dva dotad najveća koncerta, u Hali sportova i na Tašmajdanu, u kojoj grupa drži dva koncerta iste večeri, a za vikend „skače“ do Australije.

GLAVA PETA

U kojoj izlaze albumi *Opasan ples* i *DrUnder*, u kojoj Van Gogh svira dva dotad najveća koncerta, u Hali sportova i na Tašmajdanu, u kojoj grupa drži dva koncerta iste večeri, a za vikend „skače“ do Australije

97

GLAVA ŠESTA

U kojoj Van Gogh objavljuje album *Kolo* i pobeđuje na domaćem terenu, u Beogradskoj areni, i na internacionalnom, u Minhenu, gde osvaja MTV nagradu.

GLAVA ŠESTA

U kojoj Van Gogh objavljuje album *Kolo* i pobeđuje na domaćem terenu, u Beogradskoj areni, i na internacionalnom, u Minhenu, gde osvaja MTV nagradu

137

GLAVA SEDMA

U kojoj Van Gogh objavljuje album *Lavirint* i odlazi u Los Anđeles gde stiče velika i važna iskustva, zatim još jednom uspeva da napravi veliki koncert u Areni, i u kojoj izlazi album čiji naslov je kredo benda – *Neumeren u svemu!*

GLAVA SEDMA

U kojoj Van Gogh objavljuje album *Lavirint* i odlazi u Los Anđeles gde stiče velika i važna iskustva, zatim još jednom uspeva da napravi veliki koncert u Areni, i u kojoj izlazi album čiji naslov je kredo benda – *Neumeren u svemu!*

189

SPOTOVI I DISKOGRAFIJA

248

(Foto: Nebojša Babić)

Posvećeno našim sinovima

Simonu Dukiću

i Sibinu Radivojeviću

UNK'S ...

XU ...

PITA

MU

TEBE 27.11.2005.
SVOM STRAŠCU
AŠCU LUBAVI POSLEDIJE
BAYI OD I DO R&M
TEBE - 77

GLAVA PRVA

U·KOJOJ·ĐULE·DOBIJA·VIOLINSKO·GUDALO
PO·TEMENU·I·PRVU·ELEKTRIČNU·GITARU·U
RUKE·U·KOJOJ·SRBA·OSTAVLJA·HARMONIKU
I·POSVEĆUJE·SE·BUBNJEVIMA·U·KOJOJ·SE·NJIH
DVOJICA·SREĆU·I·U·KOJOJ·NASTAJE·VAN·GOGH

Porodica Đukić: Đule, Jelena, Dragan i Ljuba

Ljuba i Zvonko

PLEASE ALLOW ME TO INTRODUCE MYSELF

ZVONIMIR ĐUKIĆ ĐULE.

Kako da počnem? Kao Mik Džeger u „Sympathy For the Devil“? „*Drago mi je što sam vas sreo, nadam se da pogađate moje ime...*“ Rođen sam 9. jula 1963. godine. Sticajem okolnosti, to se dogodilo u Vrnjačkoj Banji, istom mestu u kojem je rođena moja majka Jelica, devojčako Tomić, kao i njen otac, moj deda Vitomir. Majka je otišla u Vrnjačku Banju u posetu svom ocu, ne pretpostavljajući da sam ja rešio da baš tog vikenda krenem u susret svetu. Pre mene, majka i otac, Dragutin, dobili su sina Ljubu. Odrasli smo u Beogradu, prvo na Voždovcu, a potom na Zvezdari, u Zahumskoj ulici, u kojoj se za pravo sve, na tako čudan i neverovatan način, u mom životu spojilo.

Nadimak Đule dobio sam u osnovnoj školi. Nikada mi nije do kraja bilo jasno zašto baš taj nadimak. Postoje dve teorije. Jedna je bila vezana za moje tadašnje gabarite, prouzrokovane strašnom ljubavlju prema slatkijima, a druga je bila vezana za moje prezime Đukić. Godine 1981, prvi put sam se ozbiljno zaljubio. Od ljubavi sam i znatno smanjio kilažu, mada mi je nadimak ostao isti. Taj *nickname*, kasnije preveden u topovsku municiju, počeo je da me prati kroz život. A preveden je u topovsku municiju zato što sam stvar radio impulsivno i pre svega instinktivno i, još više, zbog toga što su imale jak udarac. Taj „snajperski“ pristup životu, da iz jednog pokušaja ostvarim svoju želju, karakterisao me je kroz detinjstvo, srednju školu, fakultet, kasnije i na putu koji je direktno bio vezan za muziku.

Beba Van Gogh

Đulence

Đule, osnovna škola

Đule sa violinom

Bio sam veoma povučen i stidljiv. U stvari, prvih trinaest godina života proveo sam tiho, u oklopu svog horoskopskog znaka, Raka, skrivajući se od pogleda svih onih kojima sam bio čudan za svoj uzrast. Bežao sam u neki imaginarni svet, nesvesno umirujući svoje nemire tako što sam gutao sve note koje su bile stavljanje pred mene, kao i slova svih knjiga koje su mi podmetane pod nos. Noseći na grbači violinu, koja mi je bila prvi instrument, nešto sam očekivao i nečemu sam se nadao, ali ni sam nisam znao čemu. Moja svakodnevica bila je zapisana na putu od kuće do škole i muzičke škole! Vukljao sam violinu kao džak pun kamenja, vukljao sam torbu punu nota i, najzad, sebe sa svim tim kilogramima viška. I tako svakog dana, s jednog na drugi kraj grada, putem kojim i dan-danas žmureći mogu da pređem.

Siktao sam u sebi: „Jako je glupo pokloniti jedino detinjstvo i sve slobodno vreme odrastanja tako dosadnoj muzici kao što je klasična i to samo zato da bih drndao ukrug note nekih staraca koji su bili frustrirani jer za njih, dok su bili živi, niko nije znao.“ Stalno sam to ponavljao u sebi, sanjajući dan kada ću svoje obaveze prema klasičnoj muzici moći da spustim pored nekog kontejnera i pobegnem u nepoznatom pravcu, zauvek! Iskreno, i bez želje da povredim bilo čija osećanja, sebe sam u klasičnoj muzici i tom sistemu muzičke edukacije doživljavao kao veš-mašinu koja je, trošeći svoj deterdžent, svoju struju i kubikažu, besplatno prala i sušila tuđi prljav veš iz prošlosti, kako se ne bi ubuđao od zaborava.

Već decenijama u meni odzvanjaju rečenice koje mi je tih dana izgovarao vozač autobusa na liniji 25, vozač kojeg sam bar jednom dnevno morao da zakačim na relaciji kuća–obaveze. Znao je da prihvati sve terete kojima sam bio opasan i da ih stavi pored sebe i znao je da kaže: „Šta je, bucko, imaš neku sekiraciju? Dođi ovamo, stani pored mene da te ne guraju. Slušaj, ne brini, i to će jednom da prođe, izdrži, bre, nikad se ne zna. Evo vidi mene, po ceo dan sedim u ovoj limenoj kutiji i svaki dan mi je isti, a mogao sam danas da budem ko zna gde u svetu, samo da sam bio strpljiv.“ I ja sam se, tako, trudio da budem strpljiv: iz noći u dan i iz dana u noć, sanjao sam svoj san o rokenrol bendu.

Dok sam o tome maštao i u snovima i na javi, moji vršnjaci su se po parkovima ljubili sa devojčkama, a na asfaltu su istraživali svoje dečaštvo i mišiće. A ja sam svirao violinu. Violina kao instrument me je stvarno izluđivala. Kad god sam je uzeo u ruke, osećao sam se kao da gledam sebe u tuđim gaćama. Za taj uzrast, nimalo laka disciplina. „Dečko koji obećava“, to sam stalno slušao od profesora na takmičenjima. U garderobi tri broja većoj nego što treba, osećajući se u tom svetu kao potpuni stranac, „dečko koji obećava“ bio je spreman da prvom prilikom od svega toga pobjegne. U trzajima nade, u iščekivanju da moje oči prime znak i vide ono što srce želi da uradim, pokušaji bekstva pretvarali su se u prah sve do trenutka u kojem sam od profesorke u srednjoj muzičkoj školi dobio gudalo po temenu, i to iz njenog čistog hira!

Javni čas: Đule i Ljubica Katanić na klaviru

Gore levo:
Braća Đukić – Ljuba i Zvonimir

Aha, pomislio sam u sebi, *ovo* je taj trenutak! Jer, koliko god da boli, duplo više godi, pošto je savršen razlog za odlazak. Spakovao sam stvari, okrenuo se i zauvek izašao iz turobne zgrade muzičke škole! Nikad se više nisam vratio, čak ni po dokumenta, nagrade i stvari iz školskog ormarića!

Taj sa violinom, dakle, nisam bio pravi ja i nikada tome nisam poželeo da se vratim. Ali sam hiljadu puta poželeo da se transportujem nazad u 1979. godinu, u vreme kada sam noću hodao ulicama sa prvim pravim vokmenom u kojem se besomučno, iznova i iznova, okretala original hrom-di-oksidi traka sa rokenrol rifovima. Želeo sam da se vratim u trenutke u kojima sam, uz te trake, iz grla ispuštao nešto što nije bila artikulirana poruka, ali je bio snažan zov. Samo da čujem tu muziku, to mi je bilo jedino važno! Mogao je svet da se sruši, ali ne i da ja ostanem bez rezervnih baterija u džepu. Hodao sam godišnjim dobima gledajući fasade zgrada i ljude koji su tada ulicom išli nasmejani. Verovatno sam pokušavao da u njima, u tim ljudima, prepoznam neke delove svojih prvih pesama. Sa slušalicama na ušima, učio sam disciplinu čitanja sa njihovih usana. Slušao sam noćnu tišinu dok grad spava. Hodajući, gledao sam kako se ljudi i njihova osećanja iskradaju iz stanova i lebde iznad krovova.

Obećao sam gradu i asfaltu da ću mu se jednog dana odužiti za te velike prizore, za inspiraciju, za nadu i želju da hodam dalje. Uz veru da će me, dok još uvek sričem, mudrost u tome podržati i sila lepote pridržati. Budio sam se i znao da zalutam u duboku noć, nesvesno ulazeći u lavirint osećanja koja samo Njeno veličanstvo Muzika ume i može da probudi. Bio sam spreman da se u tom lavirintu do kraja izgubim.

Osećao sam se usamljeno, ali usamljenost me je činila jakim i upornim. Da bar imam kućnog ljubimca, pomišljao sam, da me prati kada se uplašim i da sa mnom strepu i iščekivanju.

Ali nisam ga nikad imao. Preostalo mi je da ga zamislim i u mašti oživim. Zamišljao sam ga bistrog pogleda i širokih šapa. Te njegove šape ulivale su mi poverenje. Ako se umorim od potrage i padnem, on će znati da me ponese i iznese.

Kako je vreme odmicalo i kako se san o Muzici pretvarao u javu, tako mi je promaklo da primetim kako je ta „mudra glavica“, taj moj ljubimac iz mašte, nestao iz mog života. Pustio me je, ponavljao sam u sebi kada sam to shvatio, ali me nije napustio. Pojaviće se taj prvom prilikom kad oseti da mi treba. Znam, sve to deluje kao priča iz SF filma, ali tako je bilo. Mnogo godina kasnije, on i ja smo se ponovo sreli, među zidinama Lavirinta. Znao sam da je to znak! Prepoznao sam poruku koja je tako iskreno svetlucala iz tih očiju – da je vreme za zaokret, za nešto novo. Sve je govorilo da počinje moj novi život, i sve staro što je bilo spremno da se slomi u meni, slomilo se. Dozvolio sam to. Jednostavno, prepustio sam se svežoj dimenziji kreativnosti iznutra i novim izazovima spolja. Ali, da se vratim na priču o ranim danima i mladim godinama.

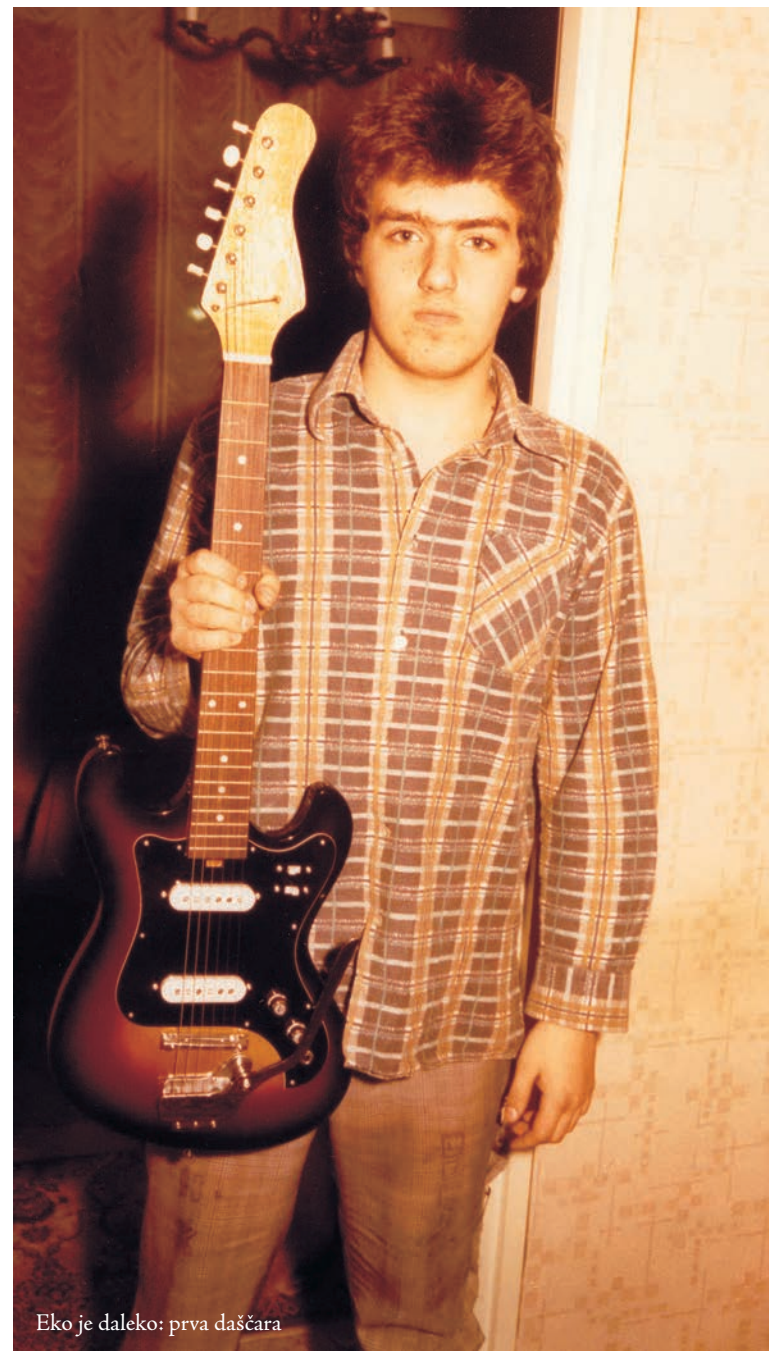
Moja porodica, skromna u svojim potrebama i puna prave i iskrene ljubavi, bila je spremna na sva odricanja da Ljubu i mene izvede na *pravi put*, šta god to značilo. U jednom trenutku, Ljuba je odlučio da ode u Ameriku „samo na dve nedelje“ na koncert Stonesa na turneji Steel Wheels i tamo je ostao „samo“ dvadeset godina. Život nas je odvojio fizičkom distancom koja se meri hiljadama milja, a ja sam duboko u sebe potiskivao usamljenost i nedostajanje koje sam osećao. Tešio sam se nečim što je bilo neporecivo: da, iako fizički strašno udaljeni, dišemo istim plućima. I, naravno, tešio sam se muzikom. Nedostajanje sam pretapao u stvaranje. Muzika... Voleo bih da još mnogo toga o životu naučim kroz note! Ko zna, sutra kada dođe *pay day*, možda ću tamo nekom, iza tih visokih vrata koja se budu zatvorila iza mene, moći

Trst sedamdeset i neke:
Zdravko Čolić,
Đule i Davorin Popović
(Foto: Dragan Đukić)

i nešto više da ispričam o ovom ringišpilu na zemlji. O ringišpilu za koji se, nažalost ili na sreću, žeton dobija samo jednom.

Možda nekome delujem kao nadržani, uobraženi i namršteni tip! Možda tako delujem jer sam oduvek znao šta *neću* i sa kim *ne želim*. Ne prijaju mi patetika i licemerje. Nikada nisam osetio potrebu da se bilo kome pravdam zato što sam takav kakav sam. Da sam svima dopustio da se ušunjaju i čeprkaju po mom unutrašnjem miru, iscurio bih pre vremena. Ovako, moja glava, moja priča, moje noge i moj put, moje uši, moj rep, moja usta moj smeh, moje oko moja suza, moje ruke moj rad, moj greh i moj peh. Svestan da ću, šta god odlučim, to sejati kao plodno seme ili u suprotnom nositi kao najteže breme.

Eko je daleko: prva daščara

Hendrix

Život me je obario u loncu zadovoljstava, patnje, znoja, nade, rađanja, suza, zagr-ljaja, dobrih ljudi, loših ljudi, radosti zbog uspeha drugih, tuge zbog gubitka i odlaska dragih osoba i vere da ću pronaći put i sebe na tom putu. Kad god sam hteo od razočaranja da ga opusjem, kao da mi je šaputao: „Ne, nemoj sad, strpi se i ne popuštaj, idemo dalje.“ Orao mi je mozak, a kad traktor jednom uđe na njivu, tu mazga više nema šta da traži. Te lekcije su me i neraskidivo spojile sa mnogim dobrim ljudima bez kojih moj život ne bi baš imao puno smisla. Ujedno, to su lekcije koje su mi probudile, izoštrile instinkt i naučile me da nikada ništa ne prepustam slučaju. U meni se rodilo nepomirljivo razgraničenje između improvizacije i organizacije. Rekao sam sebi, budi neozbiljan i čuvaj dečaka u sebi, ali ako radiš, postavi stvari tako da sve bude organizovano bez propusta. Improvizacija je bila dozvoljena u svemu, osim u organizaciji. Smisao celog tog vrtloga, svih priča, i dobrih i loših, bio je u ulivanju snage da izdržim sva iskušenja, i to, kako kaže Andrić, „sa osmehom stjuardese koja zna da na avionu nešto nije u redu“.

Jedini osećaj koji me je oduvek fascinirao jeste energija. Tako je i u muzici: od malih nogu sam slušao bendove koji su imali ubitačan gitarski zvuk i sirovu energiju. U svet muzike me je uveo Ljuba. Gutao sam sve ploče koje je donosio. Sva sreća, ukusi su nam bili potpuno različiti i to je za roditelje bio argument više da kupujemo različite ploče, pa nam se tako kolekcija ploča iz dana u dan rapidno povećavala.

Prvu ploču čuo sam 1973. godine. Bila je to ploča Džimija Hendriksa. Pesme koje sam vrteo ukrug i koje su me namagnetisale bile su „Purple Haze“ i Dilanova „All Along the Watchtower“ u Hendriksovoj obradi. Slušao sam i Led Zeppelin, Deep Purple, Dženis Džoplin, Grand Funk Railroad, Black Sabbath, Uriah Heep, AC/DC i druge. Jako brzo došao sam i do nezaobilazne podele, da li si Stones fan ili Beatles fan. Ja sam uvek bio Stones fan. Sa druge strane, postojale su uvek dilema i podela da li si Zeppelin fan ili Purple fan. Ja sam uvek bio Led Zeppelin fan. Bile su to tako slatke i neiscrpne teme.

Eko je stigao

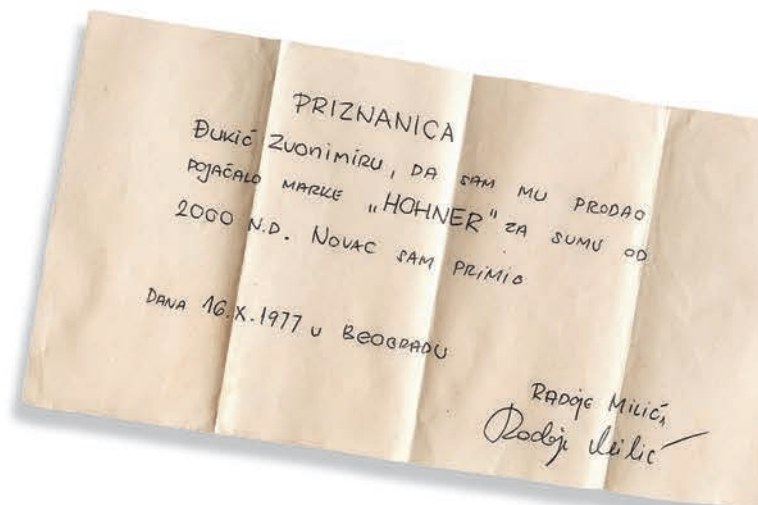
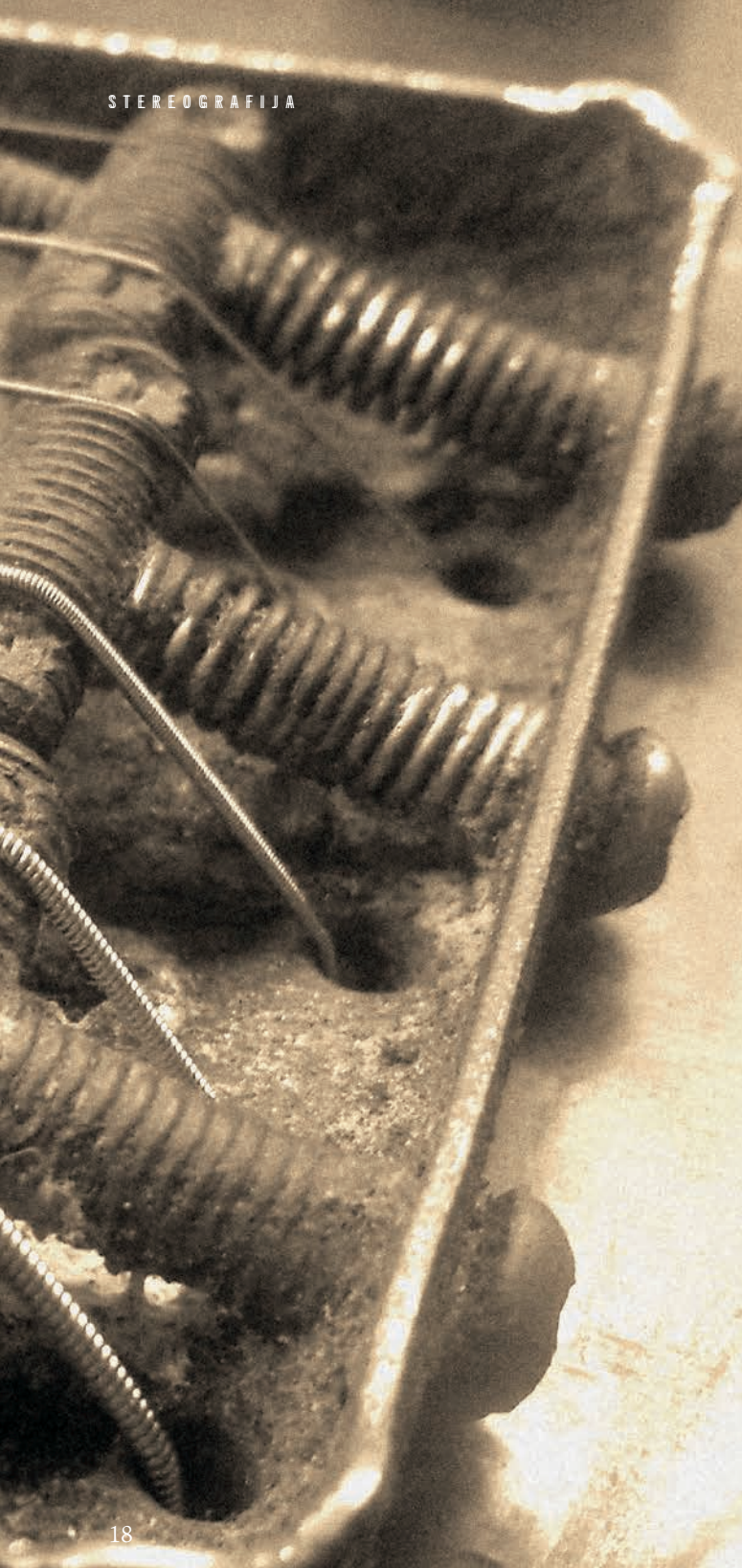
Gore levo:
Gimnazija

Prvi domaći bend koji sam čuo bila je Pop mašina. Sticajem okolnosti, braća Zoran i Vidoja Božinović Džindžer, gitaristi Pop mašine, takođe su odraštali na Zvezdari. Dakle, idole je bilo moguće sresti u komšiluku, u prolazu. Inače, Zvezdara je zaista imala neku posebnost koja je izrodila veliki broj rok grupa, a tu je živio i legendarni čika Nikola Karaklajić, u čijim smo radio-emisijama kasnije bili gosti. Kroz čika Nikoline priče slušali smo puno o rok muzici. On je bio jedan od ljudi sa ogromnim zaslugama za proboj te muzike u Jugoslaviji.

Prvi koncerti domaćih rok grupa u Beogradu – a kasnije i prvi koncert koji sam ja odgledao – dešavali su se u Domu kulture „Vuk Karadžić“, na samo par stotina metara od zgrade u kojoj sam živio. A krajem 1979. godine, i ja sam, sa svojom prvom grupom Haos, imao premijerni nastup, upravo na toj bini, u sklopu tradicionalnih *Dana Zvezdare*. I najzad, najraniji ozbiljan koncert koji sam gledao u Beogradu, i to 1974. godine, bio je koncert Ajka i Tine Turner u Domu sindikata.

Tri godine kasnije, otac mi je kupio prvu električnu gitaru. Marka je bila EKO. Pre toga morao sam da mu obećam kako ću je iz futrole vaditi samo vikendom (za to vreme sasvim prirodan ultimatum od strane roditelja, na koji se, sa prekrštenim figama iza leđa, uvek lako i bez dvoumljenja

Eko

pristajalo), i to kada i ako završim sve zadatke i ispunim sve obaveze vezane za školu. Mislim da je u godinama koje su dolazile moj otac ozbiljno zažalio zbog tog svog „za školu stimulativnog čina“, kako je govorio. Jer, ozbiljno sam se zarazio muzikom. Ipak, ubrzo je ponovio grešku i kupio mi pojačalo marke Hohner. U stvari, ni do danas nisam siguran da li je sve to bila greška ili njegova saglasnost da se – pored violine – okrenem gitari. Inače, pojačalo smo kupili od našeg komšije Raše Milića, danas priznatog lekara u Sloveniji, koji je već tada bio mnogo ozbiljan „đavo“ na gitari. U goste mu je često dolazio i Vlatko Stefanovski. Kad god bih video Vlatka u komšiluku, noge su mi se tresle. Kad to danas pomenem Raši, osmeh nam se obavezno nacrtava na krajevima usana.

Za razliku od mnogih drugih, koji su na gitari prvo skidali „Smoke On the Water“ Deep Purplea, prva pesma koju sam ja skinuo bila je „Lady In Black“ grupe Uriah Heep. Tu je bilo svega par akorda, ali je fora bila u kilometarskom tekstu i zanimljivoj melodiji. Druga pesma koju sam poželeo da skinem, ali je to za moje tadašnje kapacitete bilo nemoguće, bila je „Boat On the River“ grupe Styx. Međutim, zainatio sam se, a i setio sam se Rašinih reči kada sam kupovao pojačalo od njega, da ako bilo gde zagusti, samo okrenem njegov broj. Tako sam i uradio. Raša je u papučama došetao do nas i poskidao je akorde za sekund. Bio je to domaći zadatak za mene narednih mesec dana. Poslušao sam ga i nisam odustao, pesmu sam naučio da sviram i pevam u originalu, od početka do kraja!

Deep Purple su u martu 1975. godine došli u Beograd, u Halu Pionir. Sećam se i da su Smak bili dostojna predgrupa. A ja sam se definitivno zaljubio u muziku. Pratio sam domaći *Boom* festival, jugoslovenske grupe su sjajno radile, dolazila su aktuelna i značajna svetska imena... Mnoge moje do tada skupljane ploče oživele su i na koncertima, u srcu Beograda.

Moja prva električna gitara ubrzo je nestala u nepoznatom pravcu. Prodao sam je, ne sećam se više kome, dodao nešto prikupljenog novca i kupio bolju. Bio sam oduševljen, ali roditelji nisu. Roditelji obično misle da je rokenrol prolazna faza odrastanja, da će proći sama po sebi, a da će škola po nekim njihovim neostvarenim i katkad nerealnim ambicijama biti konačan odabir i edukativna destinacija. Kao i kod mnogih drugih, ni kod mene se nije dogodilo da to bude baš tako. Mislim da moj otac, i do dana današnjeg, odbija da prihvati to što nisam završio fakultet, što sam studije prava prekinuo zbog muzike. Za roditelje je to verovatno bio bolan trenutak, ali za mene – jedini izlaz. Dakle, napustio sam fakultet i, vođen instinktom, preuzeo rizik i upustio se u nezvesno. Učinio sam to u prelomnim godinama odrastanja, odabira životnog puta i sazrevanja.

Godine 1979, u Beogradu su se pojavili prvi pravi komadi gitara, o kojima smo samo godinu dana ranije maštali, gledajući muzičke časopise i slušajući priče iz inostranstva. Tada doći do gibsona ili fendera, bilo je nezamislivo. Prvi gibsoni u Beogradu pojavili su se na petom spratu robne kuće „Beograđanka“, 1978. godine. Stajali smo satima, iz dana u dan, iz nedelje u nedelju, i gledali ih. Zbog sigurnosti, bile su spone lancem. Pretpostavljali smo da keš na licu mesta, u ruci sigurnog kupca, predstavlja jedini ključ za katanac kojim je lanac bio zaključan. I onda, jednog dana usledilo je razočaranje. Od pet gibsona, u polici je ostao samo jedan – i to bas!

Interesovanje za muziku, ploče, knjige i instrumente spajalo je u Beogradu krajem 70-ih i početkom 80-ih zaista širok krug ljudi. Tada je bilo sramota slušati narodnu muziku. Čak i ondašnju narodnu muziku koja je bila bliža nekoj tradicionalnoj izvornoj muzici. Bio je blam priznati da si čak i u prolazu iz neke radnje slučajno registrovao zvuke harmonike!

Nedeljom, na berzama ploča, ekipa se upoznavala i razmenjivala muziku. Naručivanje ploča preko kataloga iz inostranstva, to je bila naša fascinacija i preokupacija. Mislim da je u to vreme poštar koji bi, razumevajući naše ushićenje po prispeću pošiljke, odmah na kućnu adresu doneo ploče, zanemarujući pritom druge adrese koje su bile po redu, mogao za te prilike da zaradi ozbiljnu napojnicu. Bio nam je dragocen svaki sekund, da ploča stigne ranije, ne bismo li je progutali slušajući je 24 sata dnevno. Ta naša zaraza pločama bila je, pretpostavljam, pandan interesovanju naših roditelja za Radio Luksemburg. Bili smo spremni da svu ušteđevinu potrošimo na ploče. Sedeti kod kuće i slušati ploče, to je bio naš svet. Adrenalin nas je pumpao do besvesti.

Život Beograda bio je tada potpuno drugačiji. Beograd je bio patiniran ukusom i konzerviran ljubavlju. Čist rukopis grada otvorenog srca, u kojem su postojala nepisana viteška pravila ponašanja i ophođenja. Prvi naš izlazak i sudar sa životom i sa klubovima dogodio se 1977. godine. Klub je bio čuveni Zeppelin. Sledeće mesto je bio Klub Filozofskog fakulteta, a ubrzo zatim i legendarna Akademija, koja se otvorila 1980. godine. Tu su se rađale prve ljubavi, prve ideje o bendovima, sticala su se prva ozbiljnija životna iskustva i događala se prva pijanstva, kao izgovor za susret sa novim.

Sećam se 1977. godine i kluba Zeppelin kod Tašmajdana. Postojala su pravila koja su, za početak, bila mudro

koordinisana. Organizovani su matinei za mlađe, od 17 do 19 sati, a za malo starije termini su bili od 21 do 1 sat. Bilo je brižne selekcije i raznih restrikcija u zavisnosti od toga kako se ponašaš – da li se ponašaš kako valja ili praviš ekscese koji su mogli da okaljaju ugled kluba. Onaj ko je pravio bilo kakav problem nije se više mogao nadati ni da će prići vratima Zeppelina. Najhrabriji, koji bi se posle počinjene gluposti ipak osmelili da dođu do vrata, time su pre svega davali znak da su spremni na razgovor pokajanja sa obezbeđenjem. Ako se ne pokaješ, ni najstroži sud na svetu da te osudi na ne znam kakvu kaznu, ta kazna ne bi bila gora i bolnija od zabrane ulaska u Zeppelin.

Godinu 1978. pamtim kao godinu u kojoj je u Beogradu najvažnije bilo podeliti saznanja sa istomišljenicima po muzici. Zapravo, tada su svi bili istomišljenici. Pričalo se o tome ko je koji album preslušao, koju knjigu je pročitao, a dogovori za susrete po gradu su i bez mobilnih telefona funkcionisali besprekorno. Po instinktu, ali uvek u minut, neverovatno precizno. Devojke smo tretirali sa poštovanjem. Preko leta smo putovali stopom. Jedva smo čekali da se završi škola, da stavimo ranac na leđa i krenemo. Svake godine u nekom drugom pravcu, na druga mesta. Jugoslovenski dinar i jugoslovenski pasoš bili su na ceni.

Te godine smo Ljuba i ja otišli u London, što je bio šlag na letnjoj torti. Na festivalu *Blackbush Airport*, gledali smo uživo Boba Dilana, Erika Kleptona i Džoan Armatrejdin. Bila je to i godina u kojoj sam, u školi u Krojdonu, na sportskom danu u Londonu, upoznao Srđana Gojkovića Gileta. Onda sam njega upoznao sa Ljubom. Poznanstvo između njih dvojice pretvoriće se u grupu Električni orgazam. Imao sam privilegiju i zadovoljstvo da početkom 80-ih, kada je Orgazam hvatao svoj prvi i veliki zalet, kao Ljubin mlađi brat sve to gledam iznutra. Zahvaljujući tome, ubrzano sam sazrevao

i odrastao. Vozeći se sa njima na novom talasu, prisustvovao sam, kao posmatrač ali u epicentru, rušenju svi starih postulata muzike. Novi talas je preko noći oborio sve što je delovalo neoborivo. A povratak iz Londona 1978. godine probudio je negde u meni ozbiljniju želju da napravim svoj prvi bend.

Zahumska ulica, godina 1979. Nekoliko kuća od zgrade u kojoj smo živeli stanovao je poznati džez gitarista Toma Kuruzović. Čika Toma je jako dobro razumeo to što sam osećao prema muzici. Nisam propuštao da mu, kad god bismo se sreli, kažem kako bih voleo da imam stratokastera i kako je teško doći do toga. Znao sam da se čika Toma često viđa sa mojim ocem i zapravo sam se nadao da će mu to preneti.

Znao je da me pita: „Mali, šta si slušao ovih dana?“

Ja kažem: „Hendriksa!“

Toma: „Je l' ima nešto bolje od Hendriksa?“

Ja: „Za mene, čika Tomo, ne!“

Toma: „Jesi li čuo za Al Di Meolu? Za Paka de Lusiu?“

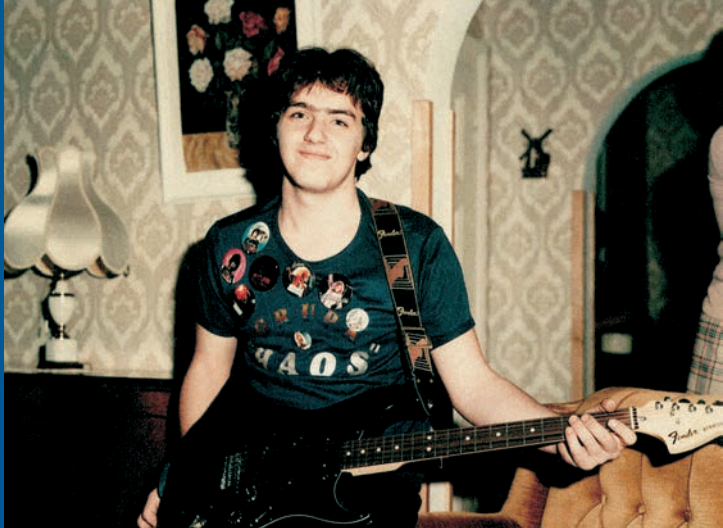
Ja: „Nisam.“

Toma: „To će čika Toma da ti pusti da čuješ! Aaaa, kako ide ona stvar sa gitarom?“, znao je sve češće da me pita.

Ja: „EKO gitara, čika Tomo, jako teško se štимуje.“ Pokušavam da mu dam do znanja kako je vreme da mom ocu predložim kupovinu nove.

I posle nekoliko tih susreta sa čika Tomom, sećam se, jedne večeri me je otac pitao: „Šta je sa ovom EKO gitarom, zašto ne štимуje?“

Tu sam već skapirao da je moje diplomatsko lobiranje kod čika Tome urodilo plodom. Da se nasmešio trenutak kada će možda započeti i pregovori za nekog ozbiljnog stratokastera.

Haos: Badža, Miša, Buca i Đule

Onda se dogodila i ta nedelja u kojoj se pojavio crni fender stratokaster. Čika Toma je došao kod nas na kafu. „Slušaj, Đukiću“, obratio se mom ocu. „Ovo više ne vodi ničemu. Mali je zagrižen za muziku i mislim da je vreme da ima pravu, ozbiljnu gitaru.“ Nikada nisam skapirao da li je to zaista bila Tomina inicijativa ili ga je možda čale pozvao na kafu. Znam samo da mi je miris te jutarnje kafe zauvek ostao u sećanju. Seli smo u kola i otišli kod čoveka koga je Toma iskopao, da pogledamo tu gitaru. Naravno, Toma je krenuo sa nama da proveri da li je sve okej i to je bila ta nedelja, ne prokleta, već nedelja u kojoj sam dobio prvu, pravu ozbiljnu gitaru. Nisam se usuđivao da poverujem i samo sam ponavljao u sebi: „Moj prvi fender. Sigurno sanjam.“ Inače, te godine, u avgustu, doživeo sam još jedan nokaut! Iz prvog reda na Knebworth festivalu slušao sam i gledao, uživo, pretposlednji koncert grupe Led Zeppelin! „Bože moj, mora da sve ovo sanjam i, ako je san, ne budi me mooolim teee“, ponavljao sam u sebi!

Naravno, kada sam dobio prvu ozbiljnu gitaru, uslov je bio da škola ne trpi i da muzika nikako ne bude moje životno opredeljenje. Na dil sam ponovo pristao i dao reč da će tako biti, ne znajući koliko je magnetizam muzike jak. Školu sam završio ali fakultet, kao što sam rekao, nisam. Naprosto, muzika me je uzela pod svoje. Inače, osnovna škola mi je bila „Ivan Goran Kovačić“. Posle sam išao u Šestu gimnaziju na Zvezdari. U to vreme bendovi su se pravili po principu: Ja imam gitaru, ja ću da sviram gitaru, šta ćeš ti, ja ću bubanj, ne ja ću bas, u redu, a ti... ti ćeš da pevaš, a ja ću da sviram klavijature. Totalni haos. Za mesec dana moji drugari i ja okupili smo bend i tako ga i nazvali – Haos.

Gore levo:
Stigao je i taj dan – Stratocaster je moj!

Haos 1979: Nebek, Đule i Ljuba

VAŽNO JE DA SE SVIRA 13-VI '80

Čim su se završili poslednji časovi školske godine, mladi beogradski rock muzičari se bacili na organizovanje grupnih koncerata. To je najbolja prilika da se »o istom trošku« pokaže veći broj jeka i u Džuboksu.

U beogradskom domu kulture Vuk Karadžić održan je besplatni koncert u trajanju od preko četiri časa. Šteta je što nije bio bolje reklamiran, jer je mogao izrasti u mnogo veći rock događaj. Gostovalo je i nekoliko grupa iz drugih mesta. Epidaurus (Kanjiža) pevaju na mađarskom i imaju veoma dobronameran. Posle njih su svirali Haos, Eho i Stepen radijacije. Šta (Novi Sad) su na visokom nivou izvodili svoju nešto složeniju muziku, predvođeni pevačem, flautistom i klavijaturistom Nenačkom. Sledili su Om, Kako i Baron (odličan pevač). Koncert su priveli kraju Bulevar, beogradska grupa koja polako izbijala u prvi plan. Mnogi ih se sećaju kao »zagrevanja« za Riblju čorbu (na Tašu) i Yu grupu (na poslednjem rodendanskom koncertu u Pinkiju). Sada su snimili i prvi singl za Jugoton. Materijala piše gitarista Nenad Stamatović.

Pre »zvezda večeri« svirala je i Davidovići koja je završila koncert.

музика

ПРВИ АППАУЗ

У београдском Дому културе „Вук Караџић“ недавно су наступале младе неафирмисане групе: Хаос, Атоми, Мравља ниселина и Магистри хаоса

Дом културе „Вук Караџић“ у Београду често организује концерте младих и неафирмираних група. Сваки пут се изнова организује чињеница да она организација има доста услуга за потребе младих. Последња два концерта су у оквиру динског програма представљале Хаос, Атоми, у првом плану Мравља ниселина и Магистри хаоса. Све групе су иза себе оставиле по једну до две песме. Хаос је веома симпатичан младе „Хаос“ који се свира у квинтет који свира Led Zeppelin, AC/DC i KISS. Али покушавају да пронађу и сопствени стил. Група се представила са четрнаест композиција (истиче се песма „Хаос“) и доказала да има примерено музички репертоар од песми, а већ имају композитора. Они су једина група која није десетак својих композиција реговала. Завједно су пет месеци, а већ имају композитора. Они су једина група која није десетак својих композиција реговала. Завједно су пет месеци, а већ имају композитора.

Ne pamtim više da li smo grupu tako nazvali zato što smo u celu priču ušli haotično ili zato što smo haotično zvučali. Biće da je razlog ipak ovo drugo. Ali uopšte nam nisu manjkali entuzijazam, ambicija i želja da se odmah, sa našim prvim pesmama, predstavimo ljudima. I nikad nam nije padalo na pamet da skidamo i sviramo tuđe pesme. Odmah smo hteli da pravimo nešto svoje, na našem jeziku, bez obzira na to što su nam slova Š, Č, DŽ i Č smetala.

Posle prvog zvaničnog nastupa, u Domu kulture „Vuk Karadžić“, postavili smo sebi cilj da se pojavimo na *Palilulskoj olimpijadi kulture*, poznatoj kao POK. Dugo smo se spremali za taj nastup, sećam se da nam je bio važan. POK je bio značajan događaj, jedan od mnogih takvih u Beogradu. Uopšte, Beograd je, moram to još jednom da kažem, na prelasku sedamdesetih u osamdesete, bio sjajan grad. Novi talas je zaista doneo veliki prevrat. Sve staro rušilo se kao kula od karata, pank je dolazio na vlast. Na sve strane nicali su bendovi, a o susretima tih bendova, kao, recimo, na POK-u, pričalo se mesecima. Naboj je vrcao iz svakog podruma, i niko nije pričao o nekakvom nadmetanju, o tome ko je od koga bolji. Bilo je dovoljno samo saznanje da se iz dana u dan rađa sve više grupa. Muzika je bila penkalo, a bunt je bio pismo naše generacije.

Ni pre Van Gogha, a ni u prvoj njegovoj postavi, nisam bio pevač, nisam bio frontmen. Moja mana, to nepostojeće „r“ koje se kotrljalo iz mog grla, s jedne strane mi je budila nesigurnost i odbijala me od mikrofona, ali mi je sa druge strane davala mir jer nisam morao da objašnjavam zašto ja ne pevam. Uvek sam želeo da tu šansu prepustim nekom drugom. Jednostavno, drugi su to radili spretnije od mene. Moje potrebe počinjale su i završavale se na tome da iz senke, kao drugi gitarista, pakujem zvuk. Svirali smo, sećam se, u Dadovu, gde su se svakog ponedeljka pojavljivale po tri gupe – jedan demo-bend, jedan malo poznatiji i, kao hedlajner, jedan koji je već nešto napravio. U to vreme nije bilo para, ali bilo je romantike. Dileme su bile: da li kupiti ploču ili komplet žica? Da li kupiti novi magnet ili dvadeset ploča? Nije se moglo i jedno i drugo. Nije bilo daunlouda.

Osim mene, u postavi Haosa bio je gitarista Miša Milosavljević koji je stanovao svega nekoliko ulaza od moje zgrade i voleo Hendriksa i Ričija Blekmura. Miša je svirao gitaru mnogo bolje od mene. Što, doduše, i nije bilo tako teško. I, naravno, podelili smo se, on je svirao solo, a ja ritam. Naš drugi Buca bio je basista, a bubnjari su se menjali, Badža je bio jedan od njih. Pamtim da smo poslednje probe imali kod Buca u podrumu u Ulici Teodora Drajzera.

Godine 1982, Haos je prestao da radi. Razlog je bio isti kao i mnogo puta kasnije – našao sam se napušten u ideji. Moji dotadašnji „saborci“ odabrali su školu i okrenuli se ambicijama vezanim za fakultet. Muzika i bend nisu nikako mogli da idu zajedno sa takvim obavezama. Prvi put sam se i ja pokolebao u ideji i zapitao se da li je muzika zaista pravi put za mene. Podvukao sam crtu i video šta sam do tada od muzike dobio, a koliko sam vremena i novca uložio, potrošio, izgubio. Shvatio sam da četiri godine koje sam posvetio probama i sviranju nisu urodile plodom i bio sam zaista na ozbiljnoj prekretnici. Pitao sam se da li i ja da odustanem i posvetim se školi ili da, naprotiv, još više snage, još više sebe samog uložim u muziku. Motala mi se po glavi „crna ovca“ i priča o cvrčku i mravu. I odlučio sam: biću crna ovca i biću cvrčak koji svira. Ako je to cena mog osećaja i instinkta, okej, neka tako bude.

Vojska: Kikinda 1982.

Čeda, Goran, Dragan i Đule – Banja Luka 1985.

Đule, Bane, Goran, Čeda i Dragan – Banja Luka 1985.

Iste godine u kojoj se raspao Haos, otišao sam u vojsku. Tokom godinu dana služenja vojnog roka, stalno sam se dopisivao sa Mišom, gitaristom, koji mi je pisao iz Slovenije da se uglavio u vojni orkestar i da svira (opet, kakva slučajnost) sa nekim nenormalnim likom – bubnjarem iz Beograda, koji se zove Srba i koji je kao stvoren za moj san o bendu! „Upoznaću te sa njim kad se skinemo iz vojske“, ponavljao mi je stalno. Kasnije, umesto Miše, Srbu i mene upoznala je sudbina. Studije prava upisao sam pre vojske, da bih osigurao koliko-toliko kraći vojni rok. Nije me to interesovalo, jedva sam otaljao prvu godinu i već na drugoj odlučio da i to napustim zauvek. Kao što se moglo i pretpostaviti, kod roditelja nisam naišao ni na kakvo razumevanje. Istorija se ponovila: Ljuba, koji je tri godine stariji od mene, napustio je stomatologiju i postao klavijaturista i povremeni pevač Električnog orgazma.

Dolazim do priče o Banja Luci, priče koja će se ispostaviti kao veoma bitna, jedna od prelomnih u mom životu. Mada je, odmah da kažem, sve krenulo dosta naivno. Kada sam napustio fakultet, upoznao sam ljude sa kojima sam počeo povremeno da sviram klavijature (pozajmio sam sintisajzer od Ljube). Bendu smo dali ime Visa, i bio je napravljen sa željom da svi zajedno lagodno provedemo leto i nešto zaradimo svirajući. Ja sam, u stvari, na to bio primoran, jer kada sam napustio faks, nestali su i džeparci. Tu se pojavljuju Dragan Popović Gaga, kasnije basista na prvom albumu Van Gogha, Goran Milisavljević, pevač na tom albumu, zatim Čeda Petrović, bubnjar, i najzad, danas nažalost pokojni, Bane Batarilo, gitarista koji je zaista fantastično svirao. Visa je svirala samo obrade stranih rokenrol hitova. Uložili smo veliki trud jer trebalo je napraviti i uvežbati repertoar od 150 pesama koje ćemo svirati mesec, dva ili tri, negde na moru.

Dakle, odlazak na more nam je bio cilj i nadali smo se Makarskoj. Međutim, u poslednjem trenutku smo saznali da smo izgubili letnji angažman. Reč je o 1985. godini, i sav trud i meseci vežbanja sa bendom bili su na ivici da propadnu. Počelo je leto i neko sa jakim vezama uspeo je da nas istisne iz aranžmana za Makarsku i ubaci neki drugi bend. Tako smo ceo jun presedeli

u Beogradu. U poslednjem momentu, kad je već sve delovalo izgubljeno, stigla je ponuda da ceo jul provedemo svirajući u Banja Luci, u disko-klubu hotela *Bosna*. Prihvatili smo ponudu i seli u voz. Nosili smo sve instrumente, bubnjeve, pojačala... Sve je bilo u tom vozu. I molili smo Boga da voz stigne do Banja Luke. Jer ako se nešto desi, gde ćemo i kako ćemo sa svim tim stvarima? I kako već biva, voz se pokvario i stao u Laktašima, na poslednjoj stanici pred Banja Luku. Onda smo lepo sve ono naše uzeli na ruke, taksijem i nekim kolima uspeli da se dovučemo da Banja Luke i da shvatimo kako smo, posle propalog aranžmana za more, stigli u nešto što nije ni diskoteka nego noćni bar. Pogrešniji repertoar za takvo mesto nismo mogli da imamo!

GORAN MILISAVLJEVIĆ.

„Bila je to velika zbrka, stigli smo na mesto gde se do tada svirala isključivo narodna muzika. Menadžer noćnog bara – nadimak mu je, sećam se, bio Major – nije mogao da veruje svojim očima kad nas je ugledao. Očekivao je narodnjačku grupu sa polugolom pevaljkom koja bi nastavila da privlači redovne goste, a dobio je rok grupu sastavljenu od pet momaka u čudnoj odeći i sa još čudnijim frizurama. Vrlo lako je moglo da se desi da nas vrate kući, ne znam zbog čega je Major odlučio da nam pruži šansu.

PREDRAG GAGA POPOVIĆ.

U baru se sviralo od pola devet uveče do pola tri ujutru i to mesto je, samo po sebi, bilo obična rupa u koju su dolazili oni koji te noći više nisu imali gde da odu.

ĐULE.

Šta je tu je, rekli smo sebi, i krenuli da sviramo. Jedno veče, drugo veče... I rasterali smo ionako retke posetioce. Posle nedelju dana, u baru više nije bilo nikog osim nas. Što nas je dovelo do dana D – obračuna sa menadžerom kluba. Čovek je došao i ljubazno nam je rekao: „Slušajte, momci, vi ste fenomenalni, ali ovo ne vodi ničemu. Da se mi lepo razide-mo k'o ljudi, da se vi vratite za Beograd, a mi da zatvorimo ovu propast od kluba.“ Logično, to nas je porazilo, tim pre što stvarno nismo bili ni krivi ni dužni. Sećam se, bio je to neki mlađi tip koji je voleo to što smo mi radili, ali džaba, klub nije donosio novac. Svirali smo Stoneze, Deep Purple, Zeppeline, Bilija Ajdola... Odveo sam bend sa strane i rekao momcima da ipak nema smisla da palimo nazad u prazan Beograd. Rekao sam im: dajte mi šansu da porazgovaram sa tipom, možda se nešto promeni. Svi su se složili sa idejom. Pozvao sam menadžera sa strane za sto i rekao mu: „Razumem te ali daj nam još jednu šansu. Ovoga puta ne u klubu. Dozvoli nam da izađemo iz bara u baštu hotela. Leto je, hotel je u centru grada, daj nam priliku da probamo još jednom, možda se stvar promeni.“ Računao sam da je Banja Luka ozbiljna urbana sredina u kojoj ima puno rokenrol duha, da ljudi samo treba da nas čuju i da će sve biti u redu.

Nekako sam uspeo da ga namolim i pred nama je bio vikend odluke. Ko zna, možda je i taj moj razgovor sa njim oblikovao u meni model koji sam kasnije zadržao sa grupom Van Gogh. Biti sâm organizator svog života i ne dopuštati tuđim metabolizmima da upravljaju našim potrebama i ritmom. U svakom slučaju, postavili smo instrumente u baštu, postavili smo razglas, palo je veče i počeli smo da sviramo. Mnogo ljudi se okupilo, sa svih strana su dolazili i bašta se napunila. Čak je i ulica oko bašte bila zakrčena. Na kraju tog koncerta smo rekli: „Ej, ljudi, hvala vam, kasno je, moramo da završimo,

Kocka je bačena: bend ili ništa, Đule 1985.

ali ako vam se dopada ovo što radimo, dođite u klub, mi smo tamo i bićemo tamo za vas do kraja meseca.“ Nekako smo se snašli i to izgovorili. Od te večeri ekipa je dolazila u klub i mi smo ostali u Banja Luci. Ali to nije sve, nije čak ni glavni razlog zbog kojeg volim Banja Luku.

Evo šta je razlog: trinaestog jula 1985. došao sam do prelomne tačke i doneo odluku da napravim ozbiljan bend i tome posvetim svoj život. Tog dana održan je *Live Aid*, najveći koncert ikada, koncert koji mi je promenio život i tako mi uskovitlao srce da više nije bilo nikakve mogućnosti za povratak. Svojevremeno sam, upoznajući se sa članovima benda Simple Minds, i njima ispričao tu priču, rekavši im da su, pored ostalih, i oni krivci za ovo moje muzičko putovanje. Delovalo je kao da im priča prija, iako im je možda bila i dosadna, jer su istu ili sličnu čuli od mnogih fanova širom sveta. Ipak, osetio sam potrebu da čuju i moju verziju, mada nisam toliko fan benda koliko sam fan *Live Aida*, tog magičnog događaja u kojem su i oni učestvovali.

Ostalima iz Vise saopštio sam odluku o pravljenju pravog, ozbiljnog benda i pozvao ih da to napravimo zajedno. Goran Milisavljević i Gaga Popović odmah su pristali. Predložio sam im da se zovemo, na primer, Van Gogh.

I pristali su. Nekako se tih dana ime Van Goga provlačilo što kroz novine – neka njegova slika je bila ukradena, pa se o tome pisalo – što kroz druge i drugačije priče od kojih je, eto, jedna bila i naša. Dopala nam se ta lucidnost Van Goga, kao i priča da je, mada za života nije prodao nijednu svoju sliku, svakodnevno radio s nesmanjenim žarom. To je osobina posvećenih, a ne zalutalih.

Sutradan su Gaga, Goran, Čeda i Bane otišli u neku zlataru i kupili mi srebrnu pločicu na kojoj su izgravirali *Van Gogh*, datum mog rođenja i svoje inicijale. Sve mi je delovalo nestvarno, od toga da smo se odmah razumeli i osnovali novu muzičku porodicu pa sve do saznanja da su se oko mene pojavili ljudi koji su tako srodni u ideji. Nažalost, malo posle toga, okolnosti su Čedu i Baneta odvojile od benda.

Tako se završio jul. Došli smo u Beograd i krenula je potraga za bubnjarem. Par godina pre toga, u Domu kulture na Voždovcu, dok sam jedno kratko vreme svirao sa grupom Apartman 69, upoznao sam i slušao jednog „ludog“ bubnjara. Bio je to upravo onaj Srboljub Radivojević Srba koga mi je Miša pominjao u pismima iz vojske. I eto nas u toj magičnoj Zahumskoj ulici. Sticaj okolnosti je hteo da je samo par ulaza od mog živela njegova baka. Ona nas je kasnije primala kada bismo bili u raznoraznim neregularnim stanjima i jatački nas čuvala od pobesnelih roditelja. I tako, prilikom jedne od Srbinih poseta baki, sreli smo se na ulici. Prišao sam mu, pružio ruku i rekao: „Slušao sam te kako sviraš na Voždovcu. Je l' uvek udaraš u bubanj onako seljački i bez ritma?“ Breкнуo se i odgovorio mi: „Bubanj uopšte nije moj instrument, ja sam kao mali svirao harmoniku.“ Tu sam shvatio da je konflikt sa njim neizbežan. Bogu hvala da sam ja između harmonike i violine izabrao violinu, pomislio sam, jer harmonika je instrument upravo za takvu vrstu neartikulisanih i neobuzdanih tipova kao što je ovaj. I još sam pomislio: Bože, gde da naletim baš na ovog džukca. Seljak se hvali time da svira harmoniku! Sa tom izjavom je odmah, na početku utakmice, uleteo u ofsajd, dobio žuti i crveni karton!

